



Zpráva o šetření ve věci zamítnutí žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu z důvodu účelově uzavřeného manželství

Paní A. se obrátila na Kancelář veřejného ochránce práv ve věci neudělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU jejímu manželovi B., st. přísl. Tuniská republika (dále také „stěžovatel“).

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále také „OAMP“) žádost zamítl z důvodu, že se stěžovatel dopustil obcházení zákona s cílem získat povolení k přechodnému pobytu na území, když účelově uzavřel manželství.¹ OAMP stěžovateli současně určil lhůtu k vycestování 35 dnů od právní moci rozhodnutí.² Proti rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále také „Komise“) opožděně zamítla.³ Proti rozhodnutí Komise podal stěžovatel správní žalobu, o níž soud⁴ dosud nerozhodl.

Šetření jsem se ujala já na základě pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,⁵ mimo jiné i oblast cizinců. V šetření jsem se zaměřila na otázku posouzení manželství stěžovatele jako účelově uzavřeného. OAMP účelovost manželství dovodil z rozporů ve výpovědích stěžovatele a jeho manželky, které provedl v rámci správního řízení.

A. Shrnutí závěrů

V rámci šetření jsem zjistila, že OAMP **pochybil, když rozhodl o zamítnutí žádosti stěžovatele o povolení k přechodnému pobytu** z důvodu obcházení zákona účelovým uzavřením manželství.

- Uzavření účelového manželství v tomto případě OAMP dostatečně neprokázal. Proto měl povinnost vycházet z vyvatitelné domněnky, že manželství stěžovatele nebylo uzavřeno s úmyslem obejít zákon o pobytu cizinců, a povolení k přechodnému pobytu stěžovateli udělit.

OAMP **nepochybil, pokud rozhodnutí stěžovateli zasílal v úřední obálce s červeným pruhem**, přičemž vyloučil vložení písemnosti do schránky nebo na jiné vhodné místo po uplynutí úložní doby.

1 Rozhodnutí OAMP ze dne 30. března 2020, č. j. OAM-5971-22/PP-2019. OAMP žádost zamítl na základě § 87e odst. 1 písm. d) zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. července 2019.

2 Ve smyslu § 87e odst. 4 zákona o pobytu cizinců.

3 Rozhodnutí Komise ze dne 9. října 2020, č. j. MV-124244-6/SO-2020.

4 Řízení je vedeno u Krajského soud v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 A 59/2020.

5 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

B. Skutková zjištění

B.1 Správní řízení

Stěžovatel dne 25. března 2019 podal žádost o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie jako manžel paní A. V rámci správního řízení OAMP požádal cizineckou policii o provedení pobytové kontroly v místě hlášeného pobytu stěžovatele.

Místní šetření cizinecká policie provedla dne 2. dubna 2019 v 9:30 hodin. Z jejího sdělení vyplynulo, že jde o osmipatrový panelový dům. Domovní zvonek je řádně označen, na zvonění však nikdo nereagoval. Přes sousedku, která právě vycházela, se hlídce policie podařilo dostat do domu, kde našla řádně označenou poštovní schránku. Protože byly jednotlivé podlaží uzamčeny, nebylo možné se dostat k jednotlivým bytům. Policie sdělení z místního šetření uzavřela s tím, že nebylo možné ověřit požadované informace.

Stěžejním podkladem pro rozhodnutí byly protokoly o výsledcích, které OAMP provedl dne 2. prosince 2019. Úředníci OAMP kladli stěžovateli a jeho manželce řadu otázek ohledně seznámení, průběhu vztahu před svatbou, sňatku, znalosti protějšku a jeho rodiny, společných zájmů či trávení společného času. Protože na základě rozporů v některých z odpovědí postavil OAMP odůvodnění rozhodnutí, blíže se budu jednotlivým otázkám a odpovědím na ně zabývat v části C zprávy věnované právnímu hodnocení.

OAMP ve věci vydal rozhodnutí dne 30. března 2020, proti kterému se však stěžovatel včas neodvolal. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 30. dubna 2020. V odvolání ze dne 29. června 2020 argumentoval tím, že ve schránce nenašel úřední dopis a ani zanechané poučení k vyzvednutí písemnosti, přestože poštovní schránku pravidelně kontroluje. Spolu s odvoláním požádal stěžovatel o prominutí zmeškání úkonu,⁶ kterému OAMP nevyhověl. Komise taktéž vyhodnotila odvolání jako opožděné podané, a stejně tak potvrdila usnesení OAMP o zamítnutí žádosti o prominutí zmeškání úkonu.

B.2 Reakce na výzvu k vyjádření v rámci šetření

Ředitelka OAMP Mgr. et Mgr. Pavla Novotná ve svém vyjádření sdělila, že OAMP vychází zejména ze Sdělení Komise Evropské unie Evropskému parlamentu ze dne 2. července 2009 COM (2009)313, vydaného v souladu s čl. 39 směrnice č. 2004/38/ES. Komise EU vymezila účelově sňatky jako sňatky uzavřené výlučně za účelem získání práva volného pobytu a pohybu podle směrnice, na které by jinak neměla tato osoba nárok. Jde-li o identifikaci účelově uzavřeného sňatku, Komise EU naznačila několik indikativních kritérií, které nasvědčují účelovosti sňatku: pár se před svatbou nikdy neseťkal; pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, okolnosti prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají; pár nemluví společným jazykem; existuje důkaz o peněžní částce či daru, které uzavření sňatku podmiňují; v minulosti některého z páru došlo již k účelovému sňatku; pár se rozvedl poté, co státní příslušník třetího státu získal oprávnění k pobytu.

⁶ Ve smyslu § 41 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.



Rezoluce Rady ze dne 4. prosince 1997 vychází jak z respektu k právu uzavřít manželství a k právu na respektování rodinného života, tak i z vědomí, že účelové sňatky představují nástroj obcházení pravidel vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na území členských států EU. Ve svém článku 1 rezoluce vymezuje účelový sňatek jako „sňatek uzavřený mezi občanem členského státu nebo občanem třetí země legálně usazeným ve členském státě a občanem třetí země pouze s účelem obejití pravidel vstupu a pobytu občanů třetí země a získání povolení nebo oprávnění k pobytu občana třetí země“. V článku 2 se uvádí faktory, které mohou vést k závěru o účelovém manželství: není udržováno manželské soužití; chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství; manželé se nikdy před sňatkem neviděli; manželé se neshodnou při uvádění svých osobních údajů, důležitých osobních informací či informací o průběhu prvé schůzky; manželé nehovoří společným jazykem; sňatku přecházelo předání finanční částky; některý z manželů v minulosti uzavřel účelový sňatek nebo se dopustil porušení předpisů o pobytu cizinců.

OAMP podle ředitelky postupuje zcela v souladu s mezinárodními smlouvami a směrnicemi i s vnitrostátními právními normami. V dané oblasti nemá metodiku. OAMP zohledňuje všechny skutečnosti zjištěné v průběhu řízení, posuzuje je jednotlivě i ve vzájemné souvislosti s cílem zjistit skutečný stav věcí, jak mu ukládá zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. OAMP přihlíží k okolnostem svědčícím v neprospěch i ve prospěch účastníků řízení. Uvedeným způsobem postupoval i v případě stěžovatele.

Ohledně doručování písemnosti ředitelka OAMP uvedla, že OAMP zpravidla nevolí možnost vložení do schránky po úložní době. Metodický pokyn k doručování OAMP nemá, vychází z platných právních předpisů a z aktuální soudní judikatury. Stěžovateli byla uložena povinnost v určité lhůtě vycestovat z České republiky, tedy osobně něco vykonat. Je proto třeba zajistit spolehlivě doručení adresátovi, aby mu nebylo znemožněno uložené povinnosti dostát. Zároveň musí mít správní orgán pro případné další kroky v důsledku nesplnění povinnosti jednoznačný podklad prokazující doručení rozhodnutí právě účastníkovi řízení a nikomu jinému. To bylo důvodem k doručování stěžovateli v obálce s červeným pruhem, která je určena pouze do vlastních rukou adresáta a nemůže ji převzít někdo jiný. Obálku s červeným pruhem nelze už z její povahy vhodit do schránky.

C. Právní hodnocení

C.1 Obecná východiska k účelovosti manželství

Stěžovatel má postavení rodinného příslušníka občana Evropské unie.⁷ Ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se rodinných příslušníků občanů Evropské unie je třeba **interpretovat eurokonformně**, tedy v souladu se směrnicí 2004/38/ES.⁸ Podle čl. 35 této směrnice mohou členské státy přijmout potřebná opatření k odepření, pozastavení nebo

⁷ A to s ohledem na tzv. vnitrostátní dorovnání v souladu s § 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců: „Ustanovení tohoto zákona týkající se rodinného příslušníka občana Evropské unie se použijí i na cizince, který je rodinným příslušníkem státního občana České republiky.“

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (dále jen „směrnice 2004/38/ES“).



odnětí jakéhokoliv práva přiznaného touto směrnicí v případě zneužití práv nebo podvodu, například v případě účelových sňatků.

Ve vztahu k udělení povolení k přechodnému pobytu rodinnému příslušníkovi občana EU/ČR je uvedené ustanovení transponováno do § 87e odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.

Pokud jde o pojem účelový sňatek, za ten lze považovat sňatek pouze v případě, že je uzavřen **vylučně za účelem získání práva na volný pohyb a pobyt** pro manžela, na které by jinak dotyčná osoba neměla nárok, aniž by manželé měli v úmyslu dál vést a rozvíjet společný rodinný život. **Sňatek však není možné považovat za účelový pouze z toho důvodu, že je spojen s výhodou přistěhovalectví** nebo s jinou výhodou.⁹ Zároveň platí, že **kvalita vztahu není** pro použití článku 35 směrnice 2004/38/ES (odepření práva na vstup a pobyt v případě zneužití práv) **relevantní**.¹⁰

Obdobně se k charakteru účelových sňatků vyjadřuje Nejvyšší správní soud, který opakovaně judikoval, že pokud cizinec řádně prokáže uzavření sňatku, **platí vyvratitelná domněnka, že manželství nebylo uzavřeno s úmyslem obejít zákon o pobytu cizinců**. Důkazní břemeno ohledně prokázání opaku leží výhradně na správním orgánu, který má v pochybnostech povinnost postupovat ve prospěch manželství.¹¹

Z toho vyplývá, že **pokud OAMP nemůže prokázat, že manželství bylo v daném případě uzavřeno vylučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu, měl by žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu vyhovět**.

Aby se zamezilo vytváření zbytečných zátěží a překážek, je možné dle oddílu 4.2 Sdělení Komise určit **soubor indikativních kritérií**. Tato kritéria poukazují na to, že je zneužití práv nepravděpodobné (pozitivní kritéria), anebo naopak na to, že existuje možný úmysl zneužití práv přiznaných směrnicí vylučně za účelem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví (negativní kritéria). Jednotlivá kritéria uvádím pro lepší přehlednost až v další části této zprávy.

Zároveň však platí, že tato kritéria „by měla být považována za podněty pro zahájení vyšetřování, aniž by z nich bylo možné vyvozovat automatické závěry výsledků nebo

9 Viz bod 28 odůvodnění směrnice 2004/38/ES; dále také oddíl 4.2 (str. 15) Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, KOM(2009) 313 (dále jen „Sdělení Komise“); oddíl 2.1 (str. 9) Příručky pro řešení otázky údajných účelových sňatků.

10 Sdělení Komise, oddíl 4.2.

11 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. prosince 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40: „Pokud cizinec získá právní status manžela unijního občana a správnímu orgánu doloží vznik manželství, je na něj nutné pohlížet jako na rodinného příslušníka unijního občana, aniž by musel prokazovat pravost uzavřeného manželství. Teprve v případě, pokud se správnímu orgánu podaří na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat, že vylučným účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli v plánu vést společně manželský život, je možné uvažovat o účelovém manželství. Jinými slovy, **důkazní břemeno ohledně doložení nabytého právního statusu leží na cizinci, za skutkové prokazování účelovosti manželství je plně odpovědný správní orgán**. Rovněž zde má být přiměřeným způsobem respektována prastará právní zásada (jakkoli si Nejvyšší správní soud je vědom toho, že původ a vlastní smysl této zásady je mimo oblast veřejného práva), že rozhodováno má být *in favorem matrimonii*, tj. ve prospěch manželství“ (zvýraznění doplněno).



dalšího šetření“.¹² Proto na základě naplnění některého (nebo některých) z kritérií indikujících zneužití práv nelze automaticky dovozovat účelovost sňatku. Žádost o povolení k přechodnému pobytu je možné zamítnout pouze v případě, že OAMP po řádném zjištění skutkového stavu „přesvědčivě doloží“ zneužití práv.¹³

C.2 Hodnocení účelovosti manželství

Posouzení, zda bylo manželství uzavřeno účelově, je otázkou skutkovou.¹⁴ Správní orgány musí zjistit skutkový stav v takovém rozsahu, aby o závěru o účelovosti manželství nebyly důvodné pochybnosti.

Neexistuje žádný přesný a neomylný návod na to, jak odhalovat účelové sňatky. Málokdy bude existovat konkrétní a zcela jednoznačný důkaz o tom, že sňatek byl uzavřen pouze s cílem získat právo pobytu. Správní orgány mohou vycházet například ze Sdělení Komise, jehož přílohou je *Příručka pro řešení účelových sňatků*,¹⁵ a jako vodítko mohou využít jednotlivá indikativní kritéria obsažená v těchto dokumentech. Jedná se o demonstrativní výčet a správním orgánům nic nebrání, aby zohlednily i jiné skutečnosti. Vždy ale platí, že účelovost sňatku, tedy to, že byl uzavřen výlučně za účelem získání práva na volný pohyb, musí správní orgány přesvědčivě doložit.

Mezi **pozitivní indikativní kritéria** patří skutečnosti, že

- manžel, který je státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám nebo již legálně pobýval v členském státě občana EU předtím,
- pár byl před sňatkem v dlouhodobém vztahu,
- pár měl společné bydliště/domácnost po dlouhou dobu,
- pár přijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností (hypotéka na bydlení atd.).

Naopak v rámci **negativních indikativních kritérií** mohou vnitrostátní orgány zejména zohlednit následující faktory:

- pár se před svatbou nikdy nesetkal,
- pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, o okolnosti jejich prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají,
- pár nemluví společným jazykem, kterému oba rozumí,

12 Srov. Sdělení Komise, oddíl 4.2.

13 Tamtéž.

14 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013-43, bod 23.

15 Průvodní dokument ke Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Pomáhat vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb: Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU COM(2014) 604 final, ze dne 26. září 2014.



- důkaz o peněžní částce nebo daru, které byly předány, aby byl sňatek uzavřen (s výjimkou peněz nebo darů, které byly předány jako věno v kulturách, kde je to běžnou praxí),
- v minulosti jednoho nebo obou manželů existuje důkaz o předchozích účelových sňatcích nebo jiných formách zneužití a podvodu, jejichž účelem bylo nabytí práva pobytu,
- rozvoj rodinného života pouze tehdy, kdy byl přijat příkaz k vyhoštění,
- pár se rozvedl krátce potom, co státní dotyčný příslušník třetí země získal právo pobytu.

Z odůvodnění rozhodnutí ve věci stěžovatele plyne, že OAMP pracoval s uvedenými negativními indikativními kritérii.¹⁶ Podle mého názoru však nelze dospět k jednoznačnému závěru, že manželství bylo uzavřeno účelově.

Pokud jde o pozitivní indikativní kritéria, pak lze v případě stěžovatele uvažovat o splnění kritéria dlouhodobého vztahu před svatbou. K seznámení stěžovatele s jeho budoucí manželkou došlo v roce 2014 na internetu, k prvnímu osobnímu setkání v létě 2015. Po řadě dalších setkání stěžovatel uzavřel sňatek v říjnu 2017, tedy po dalších více než dvou letech. Připouštím, že vztah stěžovatele s jeho budoucí manželkou byl veden převážně na dálku. To však do značné míry plyne z okolností, a není to v obdobných situacích nijak výjimečná situace. To ostatně dovozuje i judikatura.¹⁷ Z provedených výsledků nevyplývá, že by stěžovateli a jeho manželce mohlo svědčit některé z dalších pozitivních indikativních kritérií.

Na druhou stranu však nepovažuji za jednoznačně naplněná ani kritéria indikující možný úmysl manžela stěžovatelky zneužít právo. Z odůvodnění rozhodnutí mám za to, že OAMP kladl **příliš velký důraz na skutečnosti, které mohou nasvědčovat účelovosti manželství, a naopak skutečnosti svědčící ve prospěch manželů náležitě nezohlednil.** Takový postup je nepřijatelný, což zdůrazňuje i Nejvyšší správní soud: „Správní orgán nemůže v případě podezření, že by se mohlo jednat o účelově uzavřené manželství, vybírat pouze ty skutečnosti, které svědčí pro závěr, že manželství bylo uzavřeno účelově. Musí naopak nestranně posoudit skutečnosti svědčící pro i proti tomuto závěru. V případě pochybností musí dát přednost závěru, že manželství účelově uzavřeno nebylo. V odůvodnění rozhodnutí musí správní orgán jasně a přezkoumatelně vysvětlit jednak, co vyvolalo pochybnosti o řádnosti manželství, jednak jaké všechny skutečnosti během řízení zjistil, které z nich hovoří ve prospěch závěru, že se jedná o řádné manželství, a které naopak proti tomuto závěru. Teprve na základě těchto úvah pak může správní orgán ve věci rozhodnout.“¹⁸

16 Vycházel přitom ze Sdělení Komise a z rezoluce Rady ze dne 4. prosince 1997 č. 97/C 382/01, o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství.

17 Viz například rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 2013, č. j. 7 A 55/2011-63-70: „[S]oudu se nezdá nic divného na seznámení se přes internet, který v dnešní době často slouží i k tomuto účelu.“ Obdobně viz rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 10. 2016, č. j. 59 A 50/2016-32: „Žalobci lze dále přisvědčit, že samo seznámení přes internet, z pohledu arabské kultury a tradic podle žalovaného netypické, se sice může jevit jako nekonvenční, přesto se v dnešní době nejedná o ojedinělý případ seznámení.“

18 Viz rozsudek ze dne 26. září 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, bod 19 a 20.



OAMP své rozhodnutí postavil na rozporech ve výpovědích manželů. Proti jeho závěru o účelovosti manželství však svědčí řada skutečností, které oba manželé shodně vypověděli. Z provedených pohovorů vyplývá, že vzájemně znají své zájmy, informace o rodinných příslušnících a přátelích nebo zdravotním stavu. Provedené pohovory podle mého názoru potvrzují, že manželé spolu sdílí společnou domácnost. Mám za to, že tyto skutečnosti potvrzují existenci opravdového manželského vztahu a úmyslu manželů dál vést a rozvíjet společný rodinný život. OAMP je však dostatečně nezohlednil. Kromě rozporů v některých výpovědích nelze v případě stěžovatele a jeho manželky shledat žádné další indikativní negativní kritérium. K uzavření sňatku došlo přibližně po 3 letech od seznámení, po více osobních setkáních, mezi manželi není jazyková bariéra, nejsou důkazy o finančních darech pro uzavření manželství ani o předchozím podvodném jednání s cílem získat oprávnění k pobytu. Manželé nerozvíjí rodinný život až po příkazu k vyhoštění. Indikativní kritérium týkající se rozvodu není v případě stěžovatele relevantní.

Jediným sporným negativním kritériem jsou některé rozpory ve výpovědi manželů.

C.2.1 Rozpory ve výpovědích

OAMP ve svém rozhodnutí poukazuje na tyto konkrétní rozpory ve výpovědích¹⁹ manželů.

- Stěžovatel uvedl, že se narodil dne Z v Tunisu ve městě Y. Manželka stěžovatele uvedla, že se stěžovatel narodil dne Z v Tunisu ve městě X.

Bezsporu jde o rozpor. Nemám však za to, že v podstatné věci. Navíc je třeba si uvědomit, že ve městě X žijí rodiče stěžovatele.

- Podle OAMP panuje podstatný rozpor ve výpovědích ohledně rodinného zázemí manželky stěžovatele. Stěžovatel by podle OAMP měl bezpečně vědět, zda byl jako manžel představen rodičům své manželky, či nikoliv. Stěžovatel uvedl ohledně rodičů manželky: „Otec C. a maminka D. Žijí ve městě W. Já jsem je ještě neviděl, máme v plánu je navštívit. Kvůli tomu, že manželka chodí do práce, tak je nemůžeme často navštěvovat. Chceme je navštívit někdy po novém roce. Příjmení rodičů manželky nevím.“ Manželka stěžovatele ohledně seznámení s jejími rodiči vypověděla: „Zatím ne osobně, ale jinak ano. Přes videohovor, přes skype. Seznámila jsem je, až když manžel přijel do České republiky. Jinak je znal přes fotografie. Po novém roce je chci osobně seznámit.“

Z uvedených výpovědí podle mého názoru rozpor neplyne. Manželé shodně uvedli, že mají v plánu navštívit rodiče manželky po Novém roce. Stěžovatel uvedl, že rodiče manželky ještě neviděl, ovšem toto sdělil v kontextu osobní návštěvy. Z daných sdělení nelze učinit závěr, že stěžovatel neví, zda byl, nebo nebyl představen rodičům stěžovatelky. Navíc z protokolu o výsledku neplyne, že by se pracovníci OAMP stěžovatele ptali na seznámení s rodiči jeho manželky. Jejich otázka zněla: „Uveďte jména a příjmení rodičů Vaší manželky. Uveďte, kde žijí.“ Stěžovatel v odpovědi správně uvedl jména rodičů manželky i místo pobytu. Je pravdou, že příjmení rodičů manželky stěžovatel nevěděl.

¹⁹ Jak plyne z protokolů o výsledku provedených OAMP na základě § 169j zákona o pobytu cizinců.



- Dále OAMP poukázal na to, že stěžovatel nemá povědomí o finanční situaci jeho manželky. Stěžovatel nevěděl, jaký je čistý příjem manželky. Na otázku dluhů odpověděl: „Vím, že něco platí bance, ale nevím. Já nemám dluhy.“ OAMP poukázal na to, že si stěžovatel nebyl jist, zda má jeho manželka úspory. Na otázku společných úspor odpověděl: „Já nic nemám a myslím, že manželka také ne.“ Ohledně nákladů na bydlení uvedl stěžovatel, že „dohromady celkem se službami 1 000 – 1 100 denárů“.²⁰ Manželka naproti tomu uvedla, že jde o částku 6 300 Kč a dodala „myslím, že manžel neví, kolik platím za nájem, ale říkala jsem mu to“. OAMP dále vytkl stěžovateli, že nevěděl, že jeho manželce občas vypomáhají rodiče.

Z výše uvedeného plyne, že rozpor mezi manželi panuje pouze v tom, kolik manželka stěžovatele platí za nájem. Ohledně vytykaného chybějícího povědomí o finanční situaci manželky stěžovatel přiznal, že se jí na její příjem neptá, protože je mu to nepříjemné. Stěžovatelova odpověď se jeví jako pochopitelná v situaci, kdy stěžovatel v době výslechu neúspěšně hledal práci, a byl tak odkázán na finanční podporu své manželky. Ohledně dluhů a úspor nelze říct, že by manželé uvedli rozporné údaje. Stěžovatel věděl, že jeho manželka platí bance. Jeho manželka doznala, že má půjčky. Ohledně úspor oba uvedli, že úspory nemají, byť stěžovatel s určitou mírou nejistoty.

- Další rozpory OAMP spatřuje ve výpovědích manželů ohledně bydlení. Stěžovatel uvedl, že bydlí se svou manželkou, nepamatuje si přesnou adresu bydlení. Uvedl, že bydlí v oblasti V.

Dané vyjádření nelze považovat za rozpor. Panelový dům na adrese U se skutečně nachází v oblasti uvedené stěžovatelem.²¹

- Rozpor OAMP viděl také v popisu ložnice manželů. Stěžovatel uvedl: „Máme malou ložnici, tam je manželská postel, máme tam dvě televize, jedna nefunguje, druhou máme novou, máme tam nějaké obrazy, hry, protože manželka má dítě. Na zemi je červený koberec. U okna máme sušák na prádlo.“ Manželka stěžovatele uvedla: „Máme malou ložnici, máme tam postel, peříňák a sušák na prádlo. Dále máme plakát za postelí a lustr, dále ještě jedna polička.“

V daných výpovědích taktéž nelze spatřovat rozpor. V popisu ložnice se manželé shodli v tom, že jde o malou místnost, ve které je postel a sušák na prádlo. Dále každý popisoval jiné vybavení místnosti. Neznamena to však, že v ložnici například není televize, pokud ji manželka nezmínila. Pokud by OAMP chtěl výpovědi manželů označit za rozporné, pak měl při druhém z výslechů položit manželce stěžovatele přímou otázku, která by danou skutečnost ověřila (například: „Máte v ložnici televizi? Máte na zemi koberec? Jaké je barvy?“). Pro úplnost uvádím, že pokud náklady za ubytování hradí manželka stěžovatele, není určující, že stěžovatel nevěděl, kdo je pronajímatelem.

- Podle OAMP je rozpor v datu seznámení, kdy stěžovatel uvedl, že šlo o rok 2014 při hraní hry SPIN přes sociální síť Facebook, kdežto jeho manželka uvedla za stejných okolností rok 2015.

²⁰ V době výslechu po přepočtu asi 8 200 Kč až 9 000 Kč. Viz: <https://www.kurzy.cz/kurzy-men/kurzy.asp?a=X&mena1=TND&mena2=CZK&c=1&d=02.12.2019&convert=P%F8eve%EF+m%ECnux>.

²¹ Viz například: [\[adresa U na mapě\]](#).



V této otázce OAMP zcela pominul sdělení manželky stěžovatele: „Bylo to v roce 2015, už si to moc nepamatuji. Hra se jmenovala Spin. Manžel mě oslovil jako první. Pak jsme si spolu začali psát.“ Dále uvedla: „Psali jsme si asi rok. Psali jsme si pouze přes skype a pak přes telefonické hovory. Přes skype jsme komunikovali už od začátku, nevím, kdy to bylo přesně. Pak jsem tam jela v létě v roce 2015, měsíc přesně nevím. Teď si uvědomuji, že jsme se asi seznámili dříve. Přesná data si nepamatuji.“ Stěžovatelka tedy připustila, že si nepamatuje přesná data. Současně uvedla, že za svým budoucím manželem jela poprvé v létě 2015, kdy si předtím rok psali. Z daného plyne, že z obou pohovorů vyplývá seznámení v roce 2014, tedy nejde o rozporná tvrzení.

- OAMP označil za rozporné tvrzení, pod jakými jmény vystupují manželé na sociální síti Facebook. Stěžovatel uvedl: „Pod svými jmény, manželka YY [jméno za svobodna].“ Manželka stěžovatele uvedla: „Pod vlastními jmény. I když manžel tam nemá křestní jméno B., ale XX[jiné]. Já tam mám své jméno A., před uzavřením sňatku jsem tam byla pod jménem YY [jméno za svobodna].“

Oba manželé uvedli, že na Facebooku vystupují pod vlastními jmény. Ani z dalších sdělení nelze tvrdit, že se rozcházejí. Vyjádření stěžovatele se jeví samo o sobě jako rozporné, neboť jméno jeho manželky není YY [jméno za svobodna]. Jako vysvětlení se nabízí, že vyslyšající pracovníci OAMP oběma položili doplňující otázku, pod jakým jménem manželka stěžovatele vystupovala na Facebooku před uzavřením sňatku. Do protokolu však zaznamenali pouze odpovědi. Připouštím, že jde o spekulaci, avšak bezesporu lze uzavřít, že ani v tomto případě nelze z obsahu protokolu bez dalšího dovodit rozporná tvrzení.

- Za podstatný rozpor OAMP považuje to, že stěžovatel uvedl, že zhruba po 3 měsících od seznámení začali ke komunikaci využívat platformu Skype. Naproti tomu jeho manželka uvedla, že si psali a volali přes Skype už od začátku jejich seznámení.

V tomto vyjádření panuje určitý rozpor. Stěžovatel uvedl: „Od seznámení jsme byli v kontaktu skoro každý den, trvalo to asi rok, přes facebook a skype. Já jsem navrhl svůj kontakt na skype, chtěli jsme si volat přes kameru. Asi po 3 měsících jsme začali komunikovat přes skype.“ Manželka stěžovatele uvedla: „Psali jsme si asi rok. Psali jsme si pouze přes skype a pak přes telefonické hovory. Přes skype jsme komunikovali už od začátku, nevím, kdy to bylo přesně.“ Oba manželé tedy shodně uvedli, že do prvního osobního setkání spolu komunikovali asi rok a používali přitom platformu Skype. Podle manželky stěžovatele však od počátku komunikace, kdežto podle stěžovatele ji začali používat po 3 měsících. Navíc je třeba si uvědomit, že manželé při výslechu konaném v prosinci 2019 popisují situaci z roku 2014. S ohledem na plynutí času jsou určité nepřesnosti pochopitelné.

- Za další rozpor považuje OAMP popis rozhodných skutečností, které se týkaly návštěvy manželky stěžovatele. Stěžovatel uvedl, že jeho budoucí manželka za ním přijela na 15 dnů. Jeho manželka uvedla, že na 10 dnů, ale neví přesně.

Daná tvrzení nelze označit za rozporná. Manželka stěžovatele podle protokolu o výslechu uvedla: „Byla jsem tam asi na 10 dní, přesně nevím.“ Pokud vezme v potaz, že od prvního setkání do konání výslechu uběhlo přibližně 4,5 roku, pak 15 dnů oproti „asi 10 dnům“ neznamená rozpor.



- Dále OAMP spatřuje rozpor v tom, že měl při prvním setkání koupit své manželce tričko, kdežto manželka uvedla, že dárek od stěžovatele nedostala.

V tomto tvrzení lze spatřovat rozpor.

- Podle OAMP se stěžovatel se svojí manželkou shodli v tom, že bydleli v pronajatém bytě, ale již se neshodli, jakým způsobem byl pronájem za byt hrazen. Stěžovatel uvedl, že pronájem hradil on, ale že manželka něco málo přispěla. Naproti tomu manželka stěžovatele uvedla, že pronájem bytu hradili rovným dílem půl na půl.

V tomto tvrzení nelze spatřovat rozpor. V protokolu stojí: „Ona si sama koupila letenky, když přijela do Tunisu, tak já jsem pronajal byt, já pracoval, tak jsem platil náklady spojené s pobytem. Ona ale také něco přispěla.“ Manžela stěžovatele uvedla: „Bydleli jsme na ostrově T v pronajatém bytě.“ Z protokolu tedy plyne, že stěžovatel mluvil o nákladech spojených s pobytem, což je širší pojem než pronájem bytu. Stěžovatel dále uvádí, že manželka mu „něco přispěla“ (nikoliv tedy „něco málo“ jak uvádí OAMP v odůvodnění rozhodnutí). Pokud manželka naproti tomu mluví pouze o pronájmu bytu, pak její vyjádření, že „pronájem hradili půl na půl“ není v rozporu s vyjádřením stěžovatele o tom, že k „nákladům spojeným s pobytem něco přispěla“

- Rozpory spatřuje OAMP v otázce týkající se žádosti o ruku. Stěžovatel ohledně žádosti o ruku uvedl: „Bylo to na ostrově T, přesný datum nevím, bylo to v létě, v roce 2016. Bylo to tedy na bytě, když přijela, koupil jsem jí prstýnek, koupili jsme si dort, měli jsme oslavu. Byl to prsten, stříbrný prsten, s ozdobným rytím. V pokoji, když jsme seděli, tak jsem se snažil navodit romantickou atmosféru a předal jsem jí prsten. Na otázku OAMP: „Po jak dlouhé době, od vašeho seznámení, vás manžel požádal o ruku?“ manželka stěžovatele odpověděla: „Nebylo to požádání o ruku, spíše jsme o tom mluvili. Bylo to ve stejném roce, co jsme se seznámili, asi v roce 2015. Na otázku OAMP: „Kde a kdy vás manžel požádal o ruku? Podrobně popište, jak žádost o ruku proběhla. Dal vám prsten? Pokud ano, popište jaký prsten“ manželka stěžovatele odpověděla: „Jak jsem uvedla výše, žádost o ruku jako taková neproběhla, pouze jsme o tom mluvili. Prsten jsem nedostala.“

V tomto vyjádření stěžovatele a jeho manželky panuje rozpor.

- OAMP konstatoval, že se manželé shodli v datu a místě konání svatby, i v tom, že ji plánovali společně. Rozpory však OAMP vidí v otázce nákladů na za konání svatby. Účastník řízení uvedl, že náklady za svatbu hradili společně, přičemž svatba kompletně stála asi 1 000 i více Euro. Více peněz zaplatila manželka. Manželka stěžovatele uvedla, že náklady na svatbu byly 3 až 5 tisíc. Svatbu platili se stěžovatelem půl na půl.

V tomto vyjádření lze taktéž spatřovat rozpor. Byť stěžovatel přiznal, že přesně neví, kolik byly náklady za svatbu, s tvrzením manželky se jeho tvrzení podstatně rozchází.

- Rozpor OAMP spatřuje také v uvedení počtu svatebních hostů – kdy stěžovatel uvedl kolem 30 hostů, přičemž jeho manželka uvedla 5 až 6 lidí.

V tomto vyjádření lze spatřovat rozpor. Avšak současně je třeba upozornit, že některé okolnosti svatebního dne zůstaly nevyjasněny. Například stěžovatel zmínil, že se setkali



s kamarády na pláži u moře, kde společně i s kamarády slavili. Do počtu hostů tak mohli započítat i tuto skupinu. Kdežto jeho manželka uvedla skupinu 5 až 6 lidí, která by odpovídala počtu účastníků při sňatku na úřadě i podle doložených fotografií. Na nich je zachyceno kromě novomanželů právě zmiňovaných 6 osob.

- Podle OAMP stěžovatel rozporně oproti manželce uvedl, že po návratu do pronajatého bytu, kde se převlékli, šli ještě k moři, kdežto manželka uvedla, že po svatbě jeli s manželem do pronajatého bytu a žádná oslava již neproběhla.

V daném vyjádření lze spatřovat určitý rozpor, neboť manželka stěžovatele nezmiňovala oslavu u moře. Podle protokolu výslechu manželka uvedla: „Měli jsme tam malé pohoštění, které jsme připravili s manželem.“ Na doplňující otázku OAMP, zda měli po svatbě nějakou hostinu a v kolik hodin hostina začala, manželka stěžovatele uvedla: „Jak jsem uvedla výše, oslavu po svatbě jsme neměli.“ OAMP však nepoložil manželce stěžovatele konfrontační otázku, kterou by bez pochyb osvědčil, že se jejich výpovědi rozcházejí (například „zůstali jste ten den již pouze na bytě?“)

- Dalším rozporem je podle OAMP skutečnost, že podle stěžovatele jeho manželka přicestovala na ostrov T týden před konáním svatby. Manželka stěžovatele však uvedla, že přicestovala dva dny před konáním svatby.

Jde o určitý rozpor, avšak podle protokolu o výslechu manželka stěžovatele vypověděla: „Přicestovala jsem asi dva dny před svatbou“, přičemž stěžovatel uvedl „přibližně týden před svatbou“. Oba dva tedy uváděli pouze přibližný časový údaj. Pokud vezmeme v potaz, že výslech proběhl po více než dvou letech od konání svatby, nejde o zásadní rozpor.

- Poslední z rozporů spatřoval OAMP u otázky, kdo byl na svatbě z rodiny stěžovatele. Stěžovatel uvedl, že na svatbě byli přítomni jeho bratřenci. Jeho manželka však podle OAMP uvedla, že na svatbě z rodiny manžela nikdo nebyl.

V tomto vyjádření nepanuje rozpor. Z protokolu o výslechu vyplývá, že na otázku OAMP: „Kdo byl na svatbě z rodiny vašeho manžela? Kdo byl na svatbě z vaší rodiny?“ manželka stěžovatele odpověděla: „Nikdo. Rodiče jsou starší, tak do Tuniska nemohli jet. A rodiče manžela také nepřijeli, protože to pro ně bylo daleko.“ Je zřejmé, že manželka mluvila o své rodině, pokud shodně s výpovědí manžela vypověděla, že nikdo nepřijel, neboť rodiče kvůli věku do Tuniska nemohli přijet. Ohledně manželovy rodiny se vyjádřila shodně s manželovou výpovědí pouze k jeho rodičům, kteří nepřijeli z důvodu vzdálenosti. Na přítomnost bratřenců na svatbě se OAMP manželky nedotazoval.

Pokud výše uvedené detaily shrnu, tak skutečně rozporná tvrzení uvedli manželé ohledně toho

- kde se stěžovatel narodil,
- kolik manželka stěžovatele platí za nájem,
- zda komunikace na Skype začala až po 3 měsících od seznámení,
- zda stěžovatel při prvním setkání koupil své budoucí manželce tričko, či nikoliv,
- zda proběhly zasnuby a manželka při nich dostala prstýnek,

- kolik byly náklady na svatbu.

V dalších aspektech i po provedených výsleších panují nejasnosti. Nelze však tvrdit, že jde o bez dalšího rozporná tvrzení. Jde o výpovědi manželů ohledně toho, pod jakými jmény vystupují na Facebooku, kolik bylo svatebních hostů, jaký byl průběh svatebního dne a ohledně doby příjezdu manželky stěžovatele před svatbou.

Ostatní vyjádření OAMP interpretoval jako rozporná, z protokolu o výsledku přinejmenším neplyne rozpor. Spíše jde o to, že jeden z manželů vypovídal o věcech, které druhý z manželů nezmínil, případně zmínil jinými slovy nebo v souvislosti s odpovědí na jinou otázku: tvrzení vypovídající tutéž skutečnost, seznámení stěžovatele s rodiči manželky, místo společného bydlení, popis ložnice, rok seznámení, délka první návštěvy manželky stěžovatele v Tunisku, hrazení nákladů prvního pobytu, účast rodin na svatbě.

Lze uzavřít, že o skutečně rozporných tvrzeních lze hovořit pouze v jedné třetině případů, které měl OAMP za rozporná, v ostatních případech manželé vypovídali shodně, nebo po provedených výsleších zůstávají nejasnosti.

Připouštím, že rozpory ve výpovědích manželů se vyskytly i v podstatných věcech (průběh zasnub či náklady na svatbu). Stejně tak vzbuzují důvodné pochybnosti zejména nejasnosti ohledně svatebního dne. Avšak z těchto skutečností **nemám za jednoznačně prokazané, že výlučným účelem sňatku bylo získání pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli v plánu vést společný manželský život.**²² Navíc je třeba přihlídnout k plynutí času a k tomu, že v aktuálních otázkách týkajících se realizace manželského života se manželé v zásadě shodují.

Nejvyšší správní soud judikoval, že **pohovory s manželi nelze vyhodnocovat paušálně pouze formou vyhledávání rozporů**, které jsou zjevné z prostého jazykového vyjádření odpovědí na kladené otázky. **Odpovědi je nutné posuzovat i ve svém celku** a přitom „vzít v potaz i různé kulturní a společenské prostředí, v němž dotčené osoby dosud (před sňatkem) žily, v různém nazírání, byť identických otázek a relevantních skutečností z pohledu muže a ženy, i vzhledem k významu, který mohou určitým skutečností obě pohlaví více či méně přikládat“.²³

Tyto závěry jsou podle mého názoru aplikovatelné i na rozhodnutí OAMP, který postupoval stejným způsobem, jenž Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku kritizoval. OAMP totiž z celého komplexu pokládaných otázek kladl zásadní důraz na ty otázky, kdy se odpovědi manželů lišily (nebo zdánlivě lišily), pominul však celou řadu otázek, kde se manželé shodovali a z nichž vyplynulo, že realizují manželský život. **OAMP došel k nepodloženému závěru, že ve většině otázek se manželé lišili a je dostatečně prokázáno, že se jedná o předstírané manželství, které neplní svoji funkci.**

OAMP položil oběma vyslychaným cca 70 otázek. Rozpor panuje v odpovědích na 6 otázek, v dalších 5 otázkách zůstaly pro provedení výslechu nejasnosti. Již z tohoto důvodu nemohu přijmout závěr OAMP, že převažují odpovědi, ve kterých se jmenovaní rozcházejí. **Stěžovatel a jeho manželka shodně odpověděli na naprostou většinu otázek, přičemž**

²² Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. prosince 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40.

²³ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. října 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30.



většina z nich byla podstatná pro posouzení, do jaké míry se manželé navzájem znají a zda spolu žijí.²⁴ Tyto skutečnosti OAMP dostatečně v odůvodnění nerefletoval. Kromě několika jednotlivých sdělení o shodných výpovědích, shrnul shodnou výpověď do jediné věty: „V některých odpovědích se účastník řízení se svou manželkou shodl, především pak v oblastech zdravotního stavu, společných zájmů a výletů, nicméně dle názoru správního orgánu převažují odpovědi, ve kterých se jmenovaní rozcházejí.“

OAMP vyložil shodu v odpovědích stěžovatele a jeho manželky tak, že „mezi nimi existuje jisté pouto, které však nenaplnuje definici rodinného příslušníka občana EU dle § 15a zák. č. 326/1999 Sb.“ S tímto závěrem se nemohu ztotožnit. Není zřejmé, jakou definici má OAMP na mysli. Stěžovatel bez sebemenších pochyb prokázal, že je manželem občanky České republiky, čímž naplnil definici podle § 15a odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.²⁵ Není relevantní, zda manželství stěžovatele naplňuje, či nenaplnuje představy o manželství ze strany OAMP. Připomínám, že kvalita vztahu není relevantní pro odepření vstupu a pobytu.²⁶ Nejvyšší správní soud k tomu uvádí: „Při posuzování manželství je třeba mít vždy na zřeteli, že neexistuje jeden společensky akceptovaný model manželství s jasně definovaným obsahem. Lidé jsou různí, uzavírají sňatky z různých pohnutek a logicky se liší i následný obsah svazku. **Za účelově uzavřený proto nelze označit každý sňatek cizince s občanem Evropské unie, který v očích správního orgánu nedosahuje kvality ideálního modelu manželského vztahu,** nebo který manželé uzavřeli mj. i z důvodu řešení pobytové situace cizince. Jak totiž plyne z výše uvedené judikatury, je třeba dokládat snahu obejít zákon o pobytu cizinců, tj. uzavřít svazek pouze za účelem získat pobytové oprávnění, nikoliv nedokonalosti vztahu manželů“²⁷ (zdůraznění doplněno).

C.2.2 K naplnění dalších negativních indikativních kritérií

Podle OAMP z provedeného dokazování vyplývá, že v případě stěžovatele je naplněno hned několik faktorů poukazujících na účelovost manželství: není udržováno manželské soužití, chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství a manželé se neshodnou při uvádění svých osobních údajů, důležitých osobních informací či informací o průběhu první schůzky.

Ohledně rozporných tvrzení jsem se podrobně vyjádřila výše. **Rozpory ve výpovědích panovaly jen v některých aspektech, přičemž osobní údaje, důležité informace a informace o průběhu první schůzky z většiny manželé vypověděli shodně.**

K naplnění indikativního kritéria, že manželé neudrží manželské soužití, dospěl OAMP na základě rozporného tvrzení na otázky společného bydlení stěžovatele s jeho manželkou.

24 Alespoň v bodech poznamenávám příkladem otázky, na nichž se bez pochyb manželé shodli: osobní údaje (narození, vzdělání), zaměstnání manželky stěžovatele, pracovní doba, platby za náklady na domácnost, rodina protějšku (rodiče, sourozenci, děti), příjezd do ČR, seznámení, popis místa pobytu, délka pobytu manželky na dané adrese, hledání zaměstnání stěžovatele, okolnosti seznámení, společný jazyk, osobní setkání před svatbou a jejich popis, místo a datum sňatku, popis vlastního obřadu, účast rodiny na svatbě, místo společného života do budoucna, řidičské oprávnění protějšku, trávení společného času (popis společného večera, společné výlety, zájmy), znalost přátel protějšku, ranní rituály, ukládání důležité dokumentace, používání léků či návyky jako například kouření.

25 Tuto ustanovení představuje implementaci článku 2 odst. 2 písm. a) směrnice 2004/38/ES.

26 Sdělení Komise, oddíl 4.2.

27 Viz rozsudek ze dne 26. září 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, bod 21.



Dále proto, že stěžovatel nedokázal uvést adresu místa jeho pobytu v České republice, a to ani obec. Stěžovatel rozdílně od své manželky popsal ložnici. Výše uvedené podtrhuje podle OAMP výsledek pobytové kontroly, která účastníka řízení v místě pobytu nezastihla.

Mám za to, že z **provedených výsledků lze dovodit opačný závěr, tedy že manželé udržují manželské soužití**. OAMP zmiňuje rozporná tvrzení na otázky společného bydlení s jeho manželkou, z protokolu o výsledku žádné rozpory ale nevyplývají. Oba manželé shodně uvedli, že bydlí v šestém patře osmipatrového panelového domu, kdy v každém patře je šest bytů. Považuji za tendenční tvrzení OAMP, že stěžovatel nedokázal uvést jméno obce, v níž žije. Stěžovatel uvedl, že bydlí s manželkou v oblasti V, což odpovídá adrese U. Je zřejmé, že stěžovatele věděl, kde v Ústí nad Labem se nachází dům, v němž bydlí. Z protokolu nevyplývá, že by se OAMP přímo dotazoval na obec, v níž stěžovatel žije, a na tuto otázku nedostal odpověď. K tomu, proč popis ložnice nelze označit za rozporný, jsem se vyjádřila výše.

Mám za to, že z provedených výsledků vyplývá, že manželé udržují manželské soužití. Tuto skutečnost by měl OAMP v posuzování účelovosti manželství náležitě zohlednit. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí: „I když citované ustanovení jako důvod zamítnutí žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu uvádí důvod ‚pokud účelově uzavřel manželství‘, **nelze ‚účelovost‘ posuzovat pouze ke dni vzniku manželství, ale je třeba vztahy mezi manželi posuzovat i po dobu správního řízení až do rozhodnutí odvolacího správního orgánu**, protože vztahy mezi manželi se mohou vyvíjet“²⁸ (zvýraznění doplněno).

Zmiňovaná pobytová kontrola policie nemá de facto žádnou vypovídací hodnotu. Nejprve je třeba upozornit, že pobytová kontrola proběhla dne 2. dubna 2019, přičemž správní orgán jí podporuje svá zjištění z výsledků, které se konaly o osm měsíců později (2. prosince 2019) v rozhodnutí, které vydal o 12 měsíců později (dne 30. března 2020). Za daných časových souvislostí OAMP nemohl tvrdit, že výsledek pobytové kontroly podtrhuje skutečnost, že není udržováno manželské soužití. Pokud OAMP chtěl v rámci ověřování manželského soužití vycházet i z výsledků pobytové kontroly policie, měl opětovně požádat o její provedení tak, aby s výsledky pobytové kontroly případně mohl konfrontovat stěžovatele a jeho manželku při výsledku. To však neučinil.

Připomínám, že úřední záznam o provedené pobytové kontrole nelze bez dalšího použít jako důkaz. Jde o podklad ve smyslu § 50 správního řádu a jako z podkladu je z pobytové kontroly třeba vycházet při dalším dokazování v rámci správního řízení a při vydání rozhodnutí.²⁹

K samotnému zjištění policie je třeba uvést, že není nic výjimečného, pokud obyvatelka daného domu neznala stěžovatele a jeho manželku. Z pobytové kontroly vyplynulo bez pochyb pouze to, že stěžovatel a jeho manželka měli v době pobytové kontroly řádně označeny zvonek a poštovní schránku. V záznamu o provedení pobytové kontroly ostatně výslovně stojí: „Nebylo možné ověřit vámi požadované informace.“ Nad rámec dodávám, že cizinecká policie pobytovou kontrolu neopakovala (v jiný den, v jiném čase), jak je v její praxi obvyklé v případě, že se napoprvé nepodaří cizince zastihnout.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2012, č. j. 5 As 104/2011-102.

²⁹ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. srpna 2013, č. j. 7 A 47/2010-60.



OAMP zcela pominul shodné výpovědi manželů, že sousedy neznají jménem, jen se zdraví, mají nové sousedy a v jednom ze sousedních bytů bydlí samotná paní. V přímém rozporu se závěrem, že manželé spolu nežijí, hovoří shodné výpovědi například o tom, jak trávili stěžovatel a jeho manželka předchozí večer, jak podnikají výlety (např. Drážďany, Praha) a společně tráví čas (návštěvy kina, mexická restaurace, kavárna u vlakového nádraží) nebo ohledně jejich ranních návyků (káva z kapslového kávovaru).

Pokud jde o to, že chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství,³⁰ **OAMP nijak nerefletoval skutečnost, že v době výslechu stěžovatel teprve hledal zaměstnání.** Za daných okolností je pochopitelné, že nemohl přispívat na chod domácnosti, a není tak možné mu tuto skutečnost přičítat k tíži.

Uzavírám s tím, že **závěry OAMP o naplnění tří z indikativních negativních kritérií svědčících o účelovosti manželství jsou nepodloženy.**

C.2.3 Shrnutí k závěru OAMP o účelově uzavřeném manželství

Důkazní břemeno ohledně prokazování účelovosti manželství leží výhradně na správních orgánech. Správní orgány, které se snaží omezit právo volného pohybu, musí dostatečně prokázat, že se nejedná o skutečné manželství. **Musí prokázat nejenom úmysl obcházet zákon, ale také úmysl nevést s občanem EU společný život.** Pokud i po provedeném dokazování existují pochybnosti ohledně pravosti manželství, je nutné rozhodovat ve prospěch manželství.³¹

Není sporu o tom, že prokázat účelově uzavřené manželství je velmi obtížné. Většinu důkazů, které mají správní orgány k dispozici, jsou důkazy nepřímé. Aby byl závěr o účelovosti dostatečně podložen, musí všechny shromážděné nepřímé důkazy tvořit jeden logický a koherentní celek, který ve svém souhrnu bude jednoznačně prokazovat jediný konkrétní závěr, a tedy, buď že je sňatek účelový, anebo že je sňatek skutečný.³² **Při posouzení všech okolností jako celku a v jejich souvislostech nelze dospět k jednoznačnému závěru o tom, že manželství stěžovatele bylo uzavřeno výlučně za účelem zisku pobytového oprávnění, kdy manželé nemají v plánu vést manželský život.**

OAMP neunesl svoji část důkazního břemene. OAMP pochybil, když na základě zjištěných skutečností dospěl k závěru, že se stěžovatel dopustil obcházení zákona s cílem získat pobytové oprávnění tím, že účelově uzavřel manželství.

30 Kritérium uváděné v článku 2 usnesení Rady ze dne 4. prosince 1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství (97/C 382/01). V anglickém jazyce dostupné na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:31997Y1216\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:31997Y1216(01)).

31 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. prosince 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40.

32 SLÁDEKOVÁ, Stanislava. Posuzování účelových sňatků v řízení o žádosti o krátkodobé vízum. In: JÍLEK, Dalibor a POŘÍZEK, Pavel. Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2019 [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2020 [cit. 16. dubna 2021]; dostupné z <https://www.ochrance.cz/dokument/rocenka-cizinci-2019/>, s. 100. Byť uvedený článek primárně pojednává o posuzování účelovosti ve vztahu k žádostem o krátkodobá víza, jeho závěry jsou plně použitelné i pro posuzování účelovosti manželství ve vztahu k žádostem o povolení k přechodnému pobytu.



C.3 K doručování

Otázka doručování souvisí s včasností podaného odvolání a je předmětem posouzení Krajského soudu v Ústí nad Labem, u kterého je na základě stěžovatelem podané správní žaloby vedeno soudní řízení pod sp. zn. 15 A 59/2020. Na tomto místě se tedy pouze vyjádřím k doručování rozhodnutí OAMP v úřední obálce s červeným pruhem bez možnosti vložení do schránky nebo na jiné vhodné místo po skončení úložní doby.

Z obecného metodického pokynu Poradního sboru ministra vnitra k doručování úředních písemností plyne, že „správní orgány by měly při doručování písemností podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, prostřednictvím České pošty používat obálky s modrým pruhem, s výjimkou případů, kdy by ze zvláštního zákona bylo možné alespoň nepřímo dovodit, že jde o písemnost takové povahy, u níž nepřipadá v úvahu její předání osobě odlišné od adresáta; v tomto bude možno doručit písemnost obálkou s červeným pruhem. Doručovat písemnosti v obálce s červeným pruhem by měl správní orgán rovněž v případech, kdy by bylo zřejmé, že je vzhledem k okolnostem případu nezbytné, aby bylo doručeno přímo účastníkovi a zároveň nebylo správnímu orgánu známo, zda a komu udělil účastník řízení plnou moc pro přebírání písemností [...]“³³ (zvýraznění doplněno).

Zákon o pobytu cizinců (s výjimkou § 169a³⁴) neupravuje procesní aspekty doručování úředních písemností. Uplatní se tedy správní řád jako obecný procesní předpis, případně výše citovaný metodický pokyn Poradního sboru ministra vnitra k doručování úředních písemností. Z úřední činnosti ochránce je známo, že OAMP spolu s rozdělením úředních obálek podle pruhů na modré a červené taktéž v obecné praxi dělí obálky na ty, které umožní po uplynutí úložní doby vhodit do schránky nebo na jiné vhodné místo (s modrým pruhem) a na obálky, jež se vrací správnímu orgánu (s červeným pruhem).³⁵ Ve smyslu citovaného pokynu OAMP zasílá obálky s červeným pruhem s vyloučením vložení do schránky v případech, kdy je nezbytné, aby bylo doručeno přímo účastníkovi. Jde o situace, kdy písemností OAMP ukládá cizinci konat. Jde například o předvolání k výslechu, převzetí průkazu o povolení k pobytu či sejmutí biometrických dat pro výrobu průkazu o povolení k pobytu. Důsledkem nenásledování výzvy OAMP jsou možné negativní dopady pro cizince jako účastníka řízení, nejčastěji v podobě zastavení správního řízení o jeho žádosti.³⁶

V rozhodnutí ze dne 30. března 2020 OAMP stěžovateli podle výroku II. uložil povinnost konat, konkrétně vycestovat z území České republiky ve lhůtě 35 dnů od právní moci

33 Závěr č. 24 Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu „Doručování správních písemností prostřednictvím poštovních obálek.“ Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu-a-spravnimu-trestani.aspx>.

34 Podle § 169a odst. 1 zákona o pobytu cizinců doručuje-li správní orgán prostřednictvím provozovatele poštovních služeb v řízení o žádosti podle tohoto zákona nebo v řízení o zrušení údaje o místu hlášeného pobytu cizince na území podle § 98a písemnost cizinci oprávněnému pobývat na území, doručuje cizinci pouze na adresu evidovanou v informačním systému cizinců podle § 158 odst. 3 nebo sdělenou podle § 19 odst. 3 správního řádu, a není-li údaj o této adrese veden, na adresu místa hlášeného pobytu cizince na území. Podle odstavce 2 nedošlo-li při doručování podle odstavce 1 k převzetí písemnosti cizincem nebo k jejímu doručení způsobem uvedeným v § 23 a 24 správního řádu, doručuje se veřejnou vyhláškou.

35 Viz § 23 odst. 4 a 5 správního řádu.

36 Viz například § 169r odst. 1 písm. a), b), h), k) či n) zákona o pobytu cizinců.



rozhodnutí.³⁷ V případě, že by stěžovatel uložení této povinnosti nerespektoval a bez pobytového oprávnění setrval na území České republiky, vystavuje se v krajním případě možnému postihu v podobě správního vyhoštění, pokud by policie shledala jeho neoprávněný pobyt jako závažné narušení veřejného pořádku³⁸ a správní vyhoštění by bylo přiměřeného z hlediska zásahu do soukromého nebo rodinného života.³⁹ **Je namístě, aby OAMP měl za prokázané, že písemnost ukládající povinnost byla doručena právě stěžovateli jako adresátovi povinnosti konat.** To OAMP zajistil doručováním obálkou s červeným pruhem s vyloučením možnosti vložit písemnost do schránky (nebo na jiné vhodné místo) po skončení úložní doby.

OAMP nepochybil, pokud rozhodnutí stěžovateli zasílal v úřední obálce s červeným pruhem, přičemž vyloučil vložení písemnosti do schránky nebo na jiné vhodné místo po uplynutí úložní doby.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu o šetření zasílám ředitelce OAMP. Podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěnému pochybení a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Brno, 28. dubna 2021

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

37 Tuto povinnost OAMP uložil na základě § 87e odst. 4 zákona o pobytu cizinců.

38 Viz § 119 odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

39 Viz § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců.